

KÚRIA

Bfv.I.859/2018/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2018. év november hó 15. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A testi sértés büntette miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Budai Központi Kerületi Bíróság 3.B.I.1622/2015/49. számú ítéletét és a Fővárosi Törvényszék 31.Bf.9559/2017/8. számú végzését hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budai Központi Kerületi Bíróság a 2017. április 28-án meghozott 3.B.I.1622/2015/49. számú ítéletével - mely a Fővárosi Törvényszék 31.Bf.9559/2017/8. számú végzésével 2018. január 25-én jogerőre emelkedett - a terheltet bűnösnek mondta ki testi sértés büntetében [Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés], ezért mint erőszakos többszörös visszaesőt két év tíz hónap - fegyházban végrehajtandó - szabadságvesztésre és négy év közügyektől eltiltásra ítélte, és megállapította, hogy a terhelt feltételes szabadságra nem bocsátható.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt 2018. április 9-én terjesztett elő - tartalmát tekintve a büntető anyagi jog szabályainak megsértésére alapított - felülvizsgálati indítványt. Ebben kifejtette, hogy a cselekmény során ő jogos védelmi helyzetben cselekedett, mert a sértett őt - tévesen azt feltételezve, hogy ő lopta el nevezett férjének a pénztárcáját - arcon ütötte. Őt az ütés váratlanul érte, és ijedségében - továbbá attól tartva, hogy a támadás tovább is folytatódik - reflex-szerűen ütött vissza. Így cselekménye szükséges volt, és az ütése nem értékelhető megtorlásként, hanem az ellene irányuló esetleges további erőszak elhárításának tekinthető. Álláspontja szerint a sértett és a

kihallgatott további tanúk vallomásainak, valamint a szakértői véleményeknek a megfelelő értékelése esetén a bíróságnak is erre a következtetésre kellett volna jutnia. A bíróság továbbá abban is tévedett, amikor vele, mint erőszakos többszörös visszaesővel szemben szabott ki büntetést, mert ő a cselekmény idején csak visszaesőnek tekintendő bűnismétlő volt. Mindezekre tekintettel a jogerős határozat hatályon kívül helyezését, és új eljárás lefolytatásának elrendelését indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség nyilatkozata szerint a felülvizsgálati indítvány részben a törvényben kizárt, részben alaptalan. A tényállás felderítetlenségre, illetőleg iratellenességre visszavezethető megalapozatlansága, illetőleg a bizonyítékok bírói mérlegelése a felülvizsgálati eljárás keretei között törvényi tilalom folytán nem vizsgálható. A jogos védelemre, mint büntethetőséget kizáró okra, továbbá az erőszakos többszörös visszaesői minőség téves megállapítására irányuló részében az indítvány alaptalan.

Az irányadó tényállás alapján tehát egyértelműen megállapítható, hogy amíg a fizikailag és -a jelen lévő társaságára figyelemmel - létszámban is jelentős fölényben lévő terhelttel szemben kizárólag az erősen ittas állapotban lévő sértett és férje állt szemben, és amíg a terhelt háromszor ökölrel olyan erővel ütötte arcba a sértettet, hogy annak következtében 8 napon túl gyógyuló és egyéb sérülései keletkeztek, addig a sértett kizárólag a tetteges becsületsértés előkészületét vagy kísérletét valósította meg csupán a terhelt terhére. Ez utóbbi tényekre figyelemmel, a felülvizsgálati indítvány jogos védelmi helyzet túllépésével kapcsolatos szabályaira hivatkozása okából vizsgálandó a Btk. 22. § (3) bekezdésének az alkalmazhatósága, amelyre kizárólag abban az esetben kerülhetett volna sor, amennyiben a jogtalan támadás ténye a terhelt javára megállapítható lett volna. A sértett magatartása a terheltből egyrésztől nem váltott ki ijedtséget vagy menthető felindulást, ugyanakkor a sértettel szemben kifejtett többszörös durva cselekménye egyértelműen megtorló jellegű volt, a javára tehát a Btk. 22. § (3) bekezdése még ebben az esetben sem lett volna alkalmazható. Mindezen túl a terhelt korábbi elítéléseire figyelemmel a bíróság törvényesen állapította meg a terhelt erőszakos többszörös visszaesői minőségét, és így vele szemben a törvényes keretek között szabott ki büntetést.

Ezért a jogerős határozat hatályában fenntartását indítványozta (BF.893/2018/1.).

A terhelt a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatára tett észrevételében sérelmezte, hogy az ügyészség egy számára kedvezőtlen tartalmú tényállást tekint irányadónak. Beadványa további részében ismételt az egyes bizonyítékokat az általa helyesnek tartott részletes bemutatása során arra a következtetésre jutott, hogy a terhére rótt bűncselekményt nem követte el, és ezért változatlanul a jogerős határozat hatályon kívül helyezését indítványozta.

.-.-.

A megtámadott ügydöntő határozatok meghozatalára, valamint a felülvizsgálati indítvány előterjesztésére a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban korábbi Be.) hatálya alatt került sor.

2018. július 1. napján hatályba lépett, a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (továbbiakban Be.). Ennek 868. § (1) bekezdésében akként rendelkezik, hogy a törvény rendelkezéseit - a törvényhelyben megjelölt kivételekkel - a hatálybalépéskor folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni kell. E kivételek között a felülvizsgálati eljárás rendelkezései nem szerepelnek. Ezért a Kúria az indítvány elbírálása során a Be. rendelkezéseit alkalmazta.

A tanácsulást a Be. 660. § (1) bekezdése alapján megtartotta, melyen a megtámadott határozatokat a Be. 659. § (5) bekezdésére figyelemmel a megtámadott részében, a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett a Be. 659. § (6) bekezdésre tekintettel vizsgálta a Be. 649. § (2) bekezdésében meghatározott - és az indítványozó által nem hivatkozott - esetleges eljárási szabálysértéseket is. A Kúria a hivatalból elvégzett vizsgálata során ilyen eljárási szabálysértést nem észlelt.

A Be. 659. §-a alapján a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mérlegelése sem külön-külön, sem pedig egymás viszonylatában nem vizsgálható. A bizonyítékok értékelése során levont következtetések helyessége, az értékelés eredménye, annak vitatása tartalmilag az ügydöntő határozat megalapozottságának felülvizsgálati eljárásban meg nem engedett támadását jelenti. Így a felülvizsgálati indítványnak az a része, melyben a terhelt a sértett szavahihetőségét és vallomásának bizonyító erejét igyekezett kétségessé tenni, a törvényben kizárt. Ez a szabály azonos a korábbi Be. 423. § (1) bekezdésében írt rendelkezéssel.

Ebből következően a Kúria érdemben nem foglalkozhatott az indítvány azon részével, melyben a terhelt az egyes bizonyítékokat bemutatta, azokat elemezte, összevetette, és azok értékelése során arra a következtetésre jutott, hogy magatartásával nem követett el bűncselekményt. A felülvizsgálati indítvány ezen része a törvényben kizárt.

A felülvizsgálati eljárás során irányadó tényállás történeti részét az elsőfokú bíróság ítélete 3. oldalának 7. és 8. bekezdése tartalmazza.

Eszerint a terhelt 2014. január hó 18. napján a hajnali órákban a ... pályaudvari kerengőben tartózkodott hajléktalan életmódot folytató barátaival, amikor az erősen ittas állapotban lévő sértett velük beszélgetésbe elegyedett, a terhelt társaságában lévő személyek őt megkérték, hogy vegyen nekik egy üveg bort, melynek a sértett eleget tett, a vásárolt italt közösen elfogyasztották, ezt követően azonban a sértett és a társaság tagjai között szóváltás alakult ki amiatt, hogy a sértett nem volt hajlandó több italt vásárolni és számon kérte rajtuk, hogy a társaság egyik tagja a pénztárcáját elvette. A sértett emiatt telefonon felhívta férjét, aki mintegy 15 perccel ezt követően - 4 óra 20 perc körüli időben - a helyszínre érkezett és a társaság tagjait kérdőre vonta felesége pénztárcájának hollétét illetően. Miközben ennek kapcsán **sértett férje** és a **terhelt társaságában lévő egyik személy** vitatkoztak, a terhelt és a sértett egymással szóváltásba kerültek, a sértett a terheltet megpróbálta pofon ütni, azonban a terhelt ezzel egyidejűleg öklével három alkalommal a sértett arcának jobb oldalát megütötte. A fenti bántalmazás következtében a sértett az orrnyereg duzzanatát és nyomás-érzékenységét, ennek vetületében darabos orrcsonttörést, valamint az arc jobb oldalának a szemüreg csontos keret alsó részének vetületében elhelyezkedő duzzanat, nyomásérzékenység és bőr alatti bevérzés formájában megfelelő zúzódását szenvedte el, melyek közül az orrcsonttörése 8 napon túl gyógyuló sérülés, az elszenvedett sérülések gyógytartama összességében 8 napon túli, a tényleges gyógytartam mintegy 4-5 hét.

Ebből következően a terhelt felülvizsgálati indítványában előadottak ellentétesek a tényállással, amely szerint a sértett a kölcsönös szóváltás során csupán meg akarta ütni a terheltet, aki viszont három öklütéssel bántalmazta a sértettet, és nevezett ennek során, ezzel okozati összefüggésben szenvedte el a sérüléseit. A tényállás - a terhelt indítványával ellentétben - nem tartalmazza sem azt, hogy a sértett őt váratlanul megtámadta, sem azt, hogy ő a cselekmény során védekezésre szoruló helyzetben lett volna.

Helytálló a Legfőbb Ügyészség nyilatkozata, mely szerint a tényállásból megállapíthatóan a terhelt cselekménye nem válaszreakció, hanem a sértett pofonütésre irányuló kísérletével egyidejűleg alkalmazott erőszak volt a sértettel szemben, vagyis a kölcsönös vitatkozást követte a kölcsönös egymás ellen irányuló erőszak, illetőleg annak megkísérlése a terhelt, illetőleg a sértett részéről.

A Btk. 15. § e) pontja alapján az elkövető büntethetőségét, illetve a cselekmény büntetendőségét kizárja vagy korlátozza a jogos védelem. A Btk. 22. § (1) bekezdése szerint nem büntetendő az a cselekmény, amely a saját, illetve más vagy mások személye, javai vagy a közérdek ellen intézett, illetve ezeket közvetlenül fenyegető jogtalan támadás elhárításához szükséges. A Btk. 22. § (3) bekezdése alapján nem büntethető, aki az elhárítás szükséges mértékét ijedtségből vagy menthető felindulásból lépi túl.

A 4/2013. Büntető jogegységi határozat szerint a kölcsönös kihívás elfogadása mindkét fél számára a jogtalanság állapotát hozza létre, és ez ily módon a jogos védelem korlátját jelenti. A kialakult bírói gyakorlat szerint, ha a vádlottak között kölcsönös szidalmazás után verekedésre kerül sor, mindkettőjük szándéka jogtalan támadó jellegű és ez okból egyikőjük sem hivatkozhat a jogos védelmi helyzet fennállására (BH 2004.93.). A kölcsönös és egyidejű támadás és arra irányuló szándék a jogos védelem megállapítását kizárja (BH 2008.260.). Amennyiben a sértett által kezdeményezett konfliktus során a terhelt a saját akaratából eleget tesz a kihívásnak, és így közte és a sértett között kölcsönös verekedés alakul ki, akkor nem állapítható meg a terhelt javára a jogos védelmi helyzet (BH 2017.323.).

Az irányadó tényállás tartalmazza a kölcsönös szóváltást, a sértett részéről a testi épség elleni támadás megkísérlését, míg a terhelt részéről annak elfogadását, és az arra adott - megtorló jellegű - válaszreakciót, de semmi olyan adatot nem tartalmaz, ami arra utalna, hogy a terhelt ijedt, vagy felindult állapotban lett volna. Ennek megállapítása a bizonyítékokat értékelő tevékenység része, és ha ez a körülmény tényként állapítható meg, akkor kell a bíróságnak az erre vonatkozó jogi következtetést, azaz a büntethetőséget kizáró ok fennállását megállapítania. A bíróság az elkövetés összes körülményének a figyelembevételével következtethet arra, hogy a megtámadott hogyan értékeli az őt ért támadást, illetőleg a jogtalan támadás közvetlen veszélyét (BH 2003.175.). Ilyen körülményeket azonban a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott jogerős határozat tényállása nem tartalmaz. Felülvizsgálat keretében valamely büntethetőséget kizáró ok - így a végszükség vagy a tévedés - hiányára vont következtetés helyessége kizárólag az irányadó tények alapulvételével vitatható (EBH 2011.2395.).

A Legfőbb Ügyészség indítványában helytállóan utalt a 4/2013. Büntető jogegységi határozatban kifejtettekre, mely szerint a jogos védelem túllépéséért a védekező csak akkor felel, ha jogtalan támadás belőle ijedtséget vagy indulatot váltott ki, és az enyhébb - ám célra vezető - elhárítási módot tudatosan tette félre, amikor a súlyosabb kimenetelű választotta, mert ez által a jogos védelmet a megtorlás eszközeként alkalmazta, amelyre ez a jogintézmény nem ad felhatalmazást. Helytálló a nyilatkozat azon megállapítása is, hogy a terhelt még abban az esetben is bűncselekményt valósított volna meg, ha a sértett pofon ütésre irányuló cselekményét jogtalan támadásként kellene értékelni. Az említett cselekmény ugyanis a terheltből egyrésztől nem váltott ki ijedtséget vagy menthető felindulást, ugyanakkor a sértettel szemben kifejtett többszörös durva cselekménye egyértelműen megtorló jellegű volt.

Következésképpen a jogos védelmi helyzetre, mint büntethetőséget kizáró okra történt hivatkozás alaptalan.

A Be. 671. § 16. pontja szerint nem a Be. XC. Fejezete szerinti felülvizsgálati, hanem a Be. XCIV. Fejezetében szabályozott egyszerűsített felülvizsgálati eljárás lefolytatásának van helye, ha a bíróság az alapügyben a törvény kötelező rendelkezése ellenére nem a törvénynek megfelelően rendelkezett az elítélt visszaesői minőségéről.

Az indítványban kifejtettek kapcsán a Kúria az alábbiakra utal.

A Btk. 459. § (1) bekezdés 31. pontja szerint visszaeső a szándékos bűncselekmény elkövetője, ha korábban szándékos bűncselekmény miatt végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és a büntetés kitöltésétől vagy végrehajthatósága megszűntetésétől az újabb bűncselekmény elkövetéséig 3 év még nem telt el. Az a) pont szerint különös visszaeső az a visszaeső, aki mindkét alkalommal ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekményt követ el; a b) pont alapján többszörös visszaeső az, akit a szándékos bűncselekmény elkövetését megelőzően visszaesőként végrehajtható szabadságvesztésre ítélték, és az utolsó büntetés letöltésétől vagy végrehajthatósága megszűnésétől a szabadságvesztéssel fenyegetett újabb bűncselekmény elkövetéséig 3 év még nem telt el; míg a c) pont szerint erőszakos többszörös visszaeső az a többszörös visszaeső, aki mindhárom alkalommal személy elleni erőszakos bűncselekményt követ el. A Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontja szerint személy elleni erőszakos bűncselekmény a c) pont alapján a testi sértés [Btk. 164. § (3)-(6) bekezdés és (8) bekezdés], valamint az i) pont alapján a közfeladatot ellátó személy elleni erőszak (Btk. 311. §).

A bíróság jogerős határozatában és ennek alapján a Legfőbb Ügyészség nyilatkozatában helytállóan fejtette ki, hogy a terhelt erőszakos többszörös visszaesői minőségét a következő elítélések alapozták meg:

A tényállás személyi részében 2. pont alatt megjelölt, a Komlói Városi Bíróság 3.B.212/2004/1. számú, 2005. március 2. napján jogerőre emelkedett ítéletével súlyos testi sértés büntetettének kísérlete miatt 5 hónap börtönre ítélte (elkövetési idő: 2003. augusztus 20.). E büntetéséből 2005. október 6. napján azt kitöltve szabadult.

A tényállás személyi részének 4. pontja szerint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 5.B.XIII.25.873/2008/55. számú, a Fővárosi Bíróság 24.Bf.XIII.9898/2009/4. számú határozata folytán 2010. február 23. napján jogerőre emelkedett ítéletével a terheltet, mint különös visszaesőt testi sértés büntette miatt 10 hónap börtönre ítélte (a cselekmény elkövetési ideje 2008. január 8. napja volt).

A tényállás személyi részében 5. sorszám alatt feltüntetett, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 13.B.37035/2010/7. számú, 2011. február 1. napján jogerőre emelkedett ítéletével a terhelttel, mint többszörös visszaesővel szemben közfeladatot ellátó személy elleni erőszak büntette miatt kiszabott 1 év 2 hónap börtönbüntetésnek - figyelemmel a cselekmény 2010. január 25. napján történt elkövetési idejére - a terhelt erőszakos többszörös visszaeső minőségének megállapítása szempontjából nincs jelentősége. E büntetésnek kizárólag annyiban van relevanciája, hogy a személyi részben 4. és 5. sorszám alatt feltüntetett alapítéleteit a Pesti Központi Kerületi Bíróság a 13.Bk.33428/2011/3. számú, 2011. február 1. napján jogerőre emelkedett ítéletével 1 év 2 hónap börtönbüntetésnek foglalta össze, és amely büntetéséből a terhelt 2013. március 25. napján kitöltve szabadult.

A terhelt jelen büntetőeljárás tárgyát képező súlyos testi sértés büntettként értékelt bűncselekményét 2014. január 18. napján követte el. Az említett alapítéletekből megállapíthatóan a terhelt az 2. sorszámú ítélettel érintett büntetéséből azt kitöltve 2005. október 6. napján szabadult, amelyhez képest az 4. sorszámú alapítélettel érintett súlyos testi sértés büntettkét, különös

visszaesőként 2008. január 8. napján, tehát 3 éven belül valósította meg. Ezen alapítéletet is összbüntetésbe foglaló ítéletből pedig 2013. március 25. napján kitöltve szabadult, amelyhez képest a jelen büntetőeljárás tárgyát képező súlyos testi sértés büntetést is 3 éven belül követte el.

A személy elleni erőszakos bűncselekmények miatti alapítéletést, a visszaesőkénti elítélést, mint a többszörös visszaesőkénti elítélés feltételeit mindig egymáshoz képest kell vizsgálni. Ennek megfelelően a háromévi időtartamnak a személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztés büntetés kitöltésétől, vagy végrehajthatósága megszűnésétől az újabb személy elleni erőszakos bűncselekmény elkövetéséig kell eltelnie ahhoz, hogy a Btk. 459. § (1) bekezdés 31/c. pontjának előzményeként a visszaesőkénti elítélés jelentőséggel bírjon. Úgyszintén a személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt történt visszaesőkénti elítélés kitöltésétől vagy végrehajthatóságának megszűnésétől kell számítani az újabb három esztendő, amelyen belül kell megvalósulnia annak az újabb (harmadik) személy elleni erőszakos bűncselekménynek, amely - a felsorolt előzményekre figyelemmel - a Btk. 459. § (1) bekezdés 31/c. pontja szerinti erőszakos többszörös visszaesőkénti minősítést megalapozza (83/2010. BK vélemény).

Ezért a felülvizsgálati indítványnak a terhelt többszörös visszaeső elkövetői minőségét sérelmező része is megalapozatlan.

Mindezekre figyelemmel a Kúria a megtámadott határozatot a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

A Kúria végzése ellen a fellebbezés a Be. 653. § (1) bekezdésére és a 458. § (3) bekezdésére figyelemmel kizárt, a felülvizsgálatot pedig a Be. 650. § (1) bekezdés b) pontja zárja ki. Az ismételt indítvány benyújtásával összefüggő tájékoztatás a Be. 652. § (6) és (7) bekezdésén alapul azzal, hogy ez esetben a Kúria az indítványt a Be. 656. § (4) bekezdése alapján, érdemi indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2018. november 15.

Dr. Csák Zsolt s.k. a tanács elnöke, Dr. Vaskuti András s.k. előadó bíró, Dr. Domonyai Alexa s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
TóthLné
bíróági tisztviselő